

MAGYAR LAPOK

T. Nemzeti Múzeum könyvtárának

X. évfolyam, 209 (2771) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad

Amerika hajóhada megkezdte a háborús szolgálatot

Háromheti szünet után ismét megindult az előnyomulás a Dnyeper mentén

Terjed a kurdok és más törzsek fölkelése Iránban Szíria köztársasággá alakult át

Zürichből jelentik: (B. T.) A Die Tat washingtoni jelentése szerint az amerikai hadihajók kedden reggel kezdték meg a háborús szolgálatot. Ezt megelőzően éjszaka a tengernagyi hivatalban nagy tevékenység uralkodott. — Stark tengernagy, a hajóhad parancsnoka, az összekötő szolgálat főnöke, utolsó utasításokat adott az Atlanti-tengeri hajóhadnak a keddre virradó éjszaka éjféltől kezdődő hadműveletekre.

ROOSEVELT FELELŐSÉGE A HÁBORUS HELYZET FOKOZOTT KIELEZŐDÉSÉÉRT

Berlinből jelentik: (NTI) A Deutsche Diplomatisch Politische Korrespondenz foglalkozik az amerikai politika legujabb alakulásával. A cikk elején a következőket állapítja meg:

Roosevelt minden áron összehúzókat akar előidézni. Legujabb közlés, amely szerint az észak-amerikai hajók készek az amerikai utasokkal és lőszer rakományokkal felkeresni az angol kikötőket, többi közt a Vörös-tengeren is, újabb világos bizonyítéka annak a sietségnek, amellyel szeretnék utólréni a hábarut.

A lap azután utal arra, hogy Roosevelt már közel három éve állandóan meghusítja a békés kiegyezést az európai népek közt.

Megállapítja a lap, hogy az elnök nem riad vissza a hamisításnak semmiféle eszköztől sem és az elviselhetlenségig elmérgesítette a Német Birodalomnak más országokkal való kapcsolatait. Ma már aligha helyezkedhetik az elnök arra az álláspontra, hogy a demokrácia, a szabadság és a kultura védelméért küzd. Már saját országában sem veszi figyelembe régóta népe akaratát, amely félreérthetetlenül kifejezésre juttatta, hogy távol akar maradni a háborus bonyodalmaktól. A politikus Roosevelt a csalástól és büntetektől sem visszariadó módszereiben szinte fogalmává vált mindannak, amit az európai ember az amerikai kultura bizonyos kinövésében visszataszítóknak talál. (MTI)

AMERIKA NÉPE VÁLTOZATLANUL ELLENZI A HADBALÉPÉST

Washingtonból jelentik: Hoover volt elnök csikágói beszédében éles támadást intézett Roosevelt parancsa ellen. Hangsúlyozta, hogy az új parancs beletűközik az Egyesült Államok semlegességi törvényébe.

Newyorkból jelentik: (NTI) A Newyork Journal American vezércikkében újra megállapítja, hogy az Egyesült Államok népe nem kívánja a hadbalépést. Idéz Holt szenátor nyilatkozatából, aki az Egyesült Államokban tett

Martinique francia gyarmatot megszállja az Egyesült Államok hadserege

Newyorkból jelentik: (NTI) Az Associated Press jelenti Neworleansből, hogy Howel köztársasági párti képviselő, az Egyesült Államoknak a karib-tengeren lévő védelmi támaszpontjain tett utjáról való visszatérése után kijelentette, hogy az Egyesült Államok hadserege rövidesen megszállja Martinique francia gyarmatot. (MTI)

Tokióból jelentik: A tokiói amerikai nagykövetség hajóra szállt, hogy az Egyesült Államokba utazzék.

IGEN KEDVEZŐ A SZÖVETSÉGESEK HELYZETE A KELETI ARCVRONALON

Rómából jelentik: (Stefani) A szerda reggeli olasz sajtó részletesen taglalja a keleti arcvonal katonai helyzetét. Eszerint a német csapatok és szövetségesek újból jelentős sikereket arattak. A Stampa különösen azt emeli ki, hogy a Bosch tábornok vezetése alatt álló német csapatok az Ilmen-tó közelében nagy győzelmet arattak.

Megállapítja, hogy a német csapatok e sikerrel már eleve kizárták annak lehetőségét, hogy az ellenség a német csapatokat hátulról megtámadhassa. Egyébként a szovjet hadvezetőség által ebben a körzetben összpontosított valamennyi erő megsemmisítése várható. Ez a győzelem hatalmas utat biztosít a németeknek a környező dombok és völgyek felé és új hadműveletekre ad alkalmat a Moszkva felé vezető úton. A Corriere della Sera szerint a keleti arcvonalon a szövetségesek helyzete igen kedvező. A Dnyeper partján háromhetes szünet után ismét megindult az előnyomulás, cáfolatául a borulató előítéleteknek.

Angol katonai körökben — mint a Mai Nap értesül — aggodalommal kísérik az új német kievi hadműveleteket. Ugy látszik, tisztában vannak azal, hogy a németek a Don folyót akarják elérni. Mivel a Krenacsukból kiinduló német szárnyra semmiféle

12.000 mérföldes utazása alatt soha és sehol sem figyelt meg háborus lelkesedést. A nép már most is panaszkodik a költsönadott milliárdok alatt, amelyeket nem az ország jólétéért, hanem a szövetségesekért áldoztak. (MTI)

természeti akadály nem nehezedik, Timosenko tábornagy kénytelen nagy erőket harcbanvetni. Londonban úgy adják, hogy heves harcok tombolnak. A hadműveletek kimenetelére döntő jelentőségű lesz a Krimi félsziget védelmére. A német főparancsnokság rendkívül erős német és szövetséges csapatokat dobott ebbe a küzdelembe. — Budjени tábornagy seregének főrése

Iránban továbbra is bonyolult a helyzet

Bernből jelentik: (B. T.) Legujabb jelentés szerint az első szovjet csapat, amely páncélos kötelékekből és tüzérségből áll, már megérkezett Teheránba. Angolgépek ugyanakkor csapatokat szállítottak Teherán közelébe, hogy ők is résztvehessenek a megszállásban.

Szöfiából jelentik: (NTI) Ankarai jelentés szerint Iránban a helyzet tovább bonyolódik. A kurdok és más törzsek felkelése még jobban kiterjedt. Az angol és szovjet előnyomulást Teherán felé török körökben versenyfutásnak mondják és azt hiszik, hogy aki elsőnek éri el a várost, az meg is tartja. (MTI)

A volt sah elhagyta Teheránt és Isfahanba ment.

Londonból jelentik: Az NST jelentése szerint a Reuter iroda Damaszkuszából közli, hogy Szíria köztársasággá alakult át.

FELHÁBORODÁST KELETTETT BERLINBEN A SVÉD KÖZLEKEDÉSÜGYI MINISZTER KIHÍVÓ BESZÉDE

Berlinből jelenti a Pest: A német sajtó rendkívül felháborodással ír Andersen svéd közlekedési miniszter minapi beszédéről. A külügyminisztérium illetékes tényezői szintén osztották ezt a felháborodást, amely leginkább Andersen ama kijelentésének szól, hogy Svédország nem akar bün-

kénytelen a németek elől visszavonulni. (MTI)

Bernből jelentik: (Stefani) Moszkvában érkezett jelentés szerint a Krimi félsziget lakossága parancsot kapott arra, hogy sürgősen szervezzen helyi bandákat, amelyek résztvevnek a félsziget védelmében. (MTI)

HADITANÁCS JELLEGE LESZ A KÜSZÖBÖNÁLLÓ MOSZKVAI ÉRTEKEZLETNEK

Rómából jelentik: (Stefani) A Popolo di Roma jelenti Berlinből: Londonból odaérkezett jelentések szerint angol katonai körökben kezdik egyre világosabban belátni, hogy a Szovjetunió rohamosan közeledik a vereség felé, amint azt Stalin kétségbeesett és ismételt segélykiáltásai is bizonyítják. — Mint a svájci lapok Londonból jelentik, angol illetékes körökben már tisztában vannak azzal, hogy a tél ebben a háboruban egyáltalán nem lesz olyan tényező, mint azt eddig hitték.

Londonban Szovjetország segítségére ügyében tárgyalások folynak angol és amerikai szakértők között. A kidolgozott tervekkel azonban a Donec-medence küszöbön álló elvesztése következtében alighanem teljesen át kell majd dolgozni. Londonban rámutatnak arra is, hogy a küszöbönálló moszkvai értekezleten katonai kérdéseken kívül politikai kérdéseket is meg fognak vitatni és így ez az értekezlet valóságos haditanácscsá alakul át. (MTI)

társként szerepet vállalni a most folyó európai romboló munkában. Az illetékes német tényezők megjegyzik, hogy

még jó, hogy Európában nem mindenki gondolkozik úgy, mint ez a svéd miniszter, mert akkor nem Kiev, Moszkva, stb. szerepelne a német hadijelentésben, hanem sokkal nyugatabbra lévő helységek.

A lapok közül a Berliner Börsenzeitung, a külügyminisztérium lapja fenyegetőzve hangoztatja, hogy nagyon téved Svédország, ha azt hiszi, hogy a szovjet felet kivirandó német és finn győzelem után kelles lesz a helyzete az új európai rendben, ha ilyen magatartást tanúsít.

DOVERT LÖTTÉK A NÉMET ÜTEGEK

Stockholmból jelentik: Tegnap este a német ágyúk tüzelni keztek a doverti partokra. Több, mint egy óra hosszat lötték a csatorna tulsó oldalát. — Angol gépek szálltak fel, hogy bombázzák a német ütegeket.

Kairóból jelentik: Az egyiptomi belügyminiszter közli, hogy a keddre virradó éjjel súlyos légitámadás érte Kairót. 39 polgári személy meghalt, 91 megsebesült.

Részletesen beszámolt az alispáni jelentés félev munkájáról a vármegye rendes őszi közgyűlésén

Nagyvárad. Saját tud. Biharvármegye törvényhatósági bizottsága szerdán délelőtti tartotta meg rendes őszi közgyűlését, Czifra Kálmán főispán elnöklése alatt.

A közgyűlést, amelyen a bizottsági tagok igen nagy számban jelentek meg, a főispán kevéssel tíz óra után nyitotta meg.

— A magyar nemzet, — mondotta többek között rövid megnyitói beszédében, — a Dunamedencében vállalt történelmi feladatának megfelelően újból védelmére kelt az európai civilizációnak s vitéz honvédek határainktól ezer kilométerre szereznek újabb dicsőséget a magyar fegyvereknek. Szeretetteljes érdeklődéssel kísérik önfeláldozó harcukat, amelyet a boldog béke kivívásáért vívnak. Ugyanakkor azonban, mikor honvédeink a legsúlyosabb és legszenlebb hazafiúi kötelességet teljesítik a harcokban, a lakosságnak is készséggel kell vállalnia a maga részét, és türelemmel kell elviselnie azokat a megpróbáltatásokat és nélkülözéseket, amelyek a hadviselés velejárói.

Ezután utalt a főispán az alispáni jelentésre, amelynek felolvasásától, tekintettel arra, hogy az minden megyebizottsági tag megkapta, eltekintett a közgyűlés.

„Ismét beteljesedett a magyar sors...”

A 30 gépirásos oldal terjedelmű jelentés bevezetésében megemlékezik a magyar igazság részbeni beteljesedésének első évfordulójáról, majd honvédeink hősi küzdelméről szól.

— Ismét beteljesedett a magyar sors, amelyet a Gondviselés rendelkezésén szabott ki számunkra, hogy vérünk hullásával védelmezzük erkölcsi és nemzeti érdekeinket és ezáltal a Nyugat kulturáját a Kelet minden barbár támadása ellen... A Magyarok Istene védje meg honvédeinket és áldja meg a keresztény hit védelmében fogott fegyvereiket.

A vármegye önkormányzati életében 1941. évi március 1-től augusztus 31-ig végzett munkáról tesz ezután részletes előterjesztést az alispáni jelentés.

Megemlékezik az elhunyt bizottsági tagokról; rámutat arra, hogy Biharvármegye régi és új területrezei között az egybeforrás teljes mértékben megtörtént; hangsúlyozza, hogy a közigazgatás tisztviselői kara az elmúlt félszázadban is megfeszített munkát végzett s intézkedések történtek aziránt, hogy a közigazgatási munkában még kellő jártassággal nem bíró új munkások kellő kiképzésben részesüljenek; ismerteti az erőfeszítéseket, amelyeket a vármegye közigazgatása az elemi csapások, különösen az árvizek által okozott bajokat a földművelésügyi minisztérium részéről rendelkezésre bocsátott összegek felhasználásával orvosolni igyekezett; felsorolja a vármegye tisztviselői létszámában történt változásokat; beszámol az Országos Magyar Vendégforgalmi Szövetség által nyaralásra szervezett községek vendégforgalmáról, amelyről a megye területnagyságának növekedésében a jövőben nagy felüldü-

lés várható; bejelenti, hogy Brösztel Lajos apátkanonok bizottsági tag indítványának megfelelően a Széchenyi-terti Mária-szobor eredeti felírását visszaállította s végül közli, hogy a vármegye közbiztonsági állapota az elmúlt időszakban kielégítő volt és az ellen jelentős panasz nem érkezett.

A közjóléti ügyek

A közjóléti ügyekkel hosszan foglalkozik a jelentés. A belügyminiszter Csonka-Biharvármegye 1941. évi nép- és családvédelmi költségvetésében 800 ezer pengőt hagyott jóvá, a me-

A közellátás kérdései

A háború mind jobban érezteti hatását az elsőrendű fontosságú cikkek arányos elosztásának területén. Egymásután léptek hatályba a cukor, a petróleum, a szappan, a tűzifa, a sertés forgalmának szabályozását elrendelő törvények. A rendeletek módját nyújtottak arra, hogy a kereskedelem és ipar átállításánál a keresztény kereskedelem a legmesszebbmenő támogatásban részesüljön.

Lisztellátás tekintetében a nyáreleji hónapok nehéz feladatok elé állították a vármegyét, de a fejadagok egész alacsonyra való leszállításával sikerült átvészelnie a nehéz időszakot, míg végre az új termés meghozta a megkönnyebbülést.

A tengeriben mutatkozó múlt évi gyenge termés és egyéb okok következtében már a nyár elején mutatkoztak bajok a zsírelállítás tekintetében. Kormányrendeletek igyekeztek ezen enyhíteni, ezenkívül két ízben is sikerült a kormánytól 50—50 mázsa zsírt kieszakozni a vármegye számára.

Nehézségek mutatkoztak a tűzifa-ellátás terén is, s az ellátás ma sincs kellőképpen biztosítva. A vármegye részére kiutalt bórkontingens is csak a legszűkebb keretekben engedte meg az igények kielégítését, úgyhogy az esős időszakra tartalékok gyűjtését nem lehetett. A világitó petróleumra megállapított keretet a kormányhatóság kibővítette, de e téren újabb intézkedésekre van szükség.

Általában minden kötött forgalmu árucikknél csak az igények lefokozásával, áldozathozással lehet a mutatkozó nehézségeken segíteni.

A jelentés ezután a főgyógyászati ügyekről, a gyámügyekről, a tűzrendészeti esetekről, a közegészségügy állásáról számol be és számos adat felsorolásával ismerteti a tanügyi helyzetet. A közlekedésügyi fejezetben ismerteti a nagyarányú útpítési munkálatokat, amelyek az elmúlt hónapokban folyamatban voltak. Beszámol az aratás viszonylag kedvező eredményéről s az intézkedésekről, amelyek a vetőmaggal való ellátás biztosítása érdekében történtek. Az erdőgazdaság is nehézségekkel küzdött az időjárási viszonyok miatt, mert helyenként a sok esőzés a fa kitermelését és szállítását lehetetlenné tette. Az alispáni jelentés az állattenyésztés helyzetének esetelelével, különösen a fellépett állatbetegségek elleni küzdelem ismertetésével feje-

gye erdélyrészi területek nép- és családvédelmi munkatervét pedig 724 ezer pengő értékkel szerepel a költségvetésben. A tervezeteknek megfelelően folyamatban vannak a háziépítések s gyümölcsösök és kiskertek létesítése. Nagyarányú állatjuttatás történt a háziipar fejlesztésére tanfolyamok nyílnak a kisipar és kiskereskedelem támogatására 75.000 pengő iránnyal elő a vármegye; a társadalmi egyesületek bevonásával napközi otthonok létesítettek; a menekültek elhelyezésére és gazdasági megsegítésére 50 ezer pengőt használtak fel; a traktoráció során 19 traktor működött; az árvízkarosultak megsegítése az erre kiutalt államsegély felhasználásával erélyesen folyik, de az elpusztult házak felépítésének munkáját különböző körülmények hátráltatják.

A közellátás kérdései

zódik be. Az alispáni jelentéshez először Szilágyi Lajos nyugalmazott biharvármegyei főispán szólott hozzá. Mindenekelőtt a közellátás kérdéseire fűzött megjegyzéseket.

— Nem titkolhatjuk el, — mondotta, — hogy nagy nehézségek vannak. Nem vonhatjuk ki magunkat az új közellátásügyi miniszter minap elhangzott beszédének hatása alól, aki többek között kijelentette, hogy a legnagyobb eréllyel veszi fel a harcot az árurejtetés és a fekete-áruforgalom ellen. Azt hiszem, Biharvármegye egész közönsége zárt sorokban fejlődik fel az új miniszter mögött ebben a törekvésében. Megnyugtató a miniszternek az a kijelentése, hogy az or-

Nadányi alispán válasza

Az alispán válaszában kifejtette, hogy úgy a megye vezetősége, mint pedig a kormány mindent megtesz a közellátási zavarok megszüntetésére, de számolnunk kell azzal, hogy hadat viselünk s ez, mint a világháború tapasztalataiból is tudjuk, kedvezőtlenül érezteti hatását a közellátásra.

— Téli munkaalkalmak biztosítására vannak tervezetek. E tekintetben különösen az útpítési munkálatok jönnek figyelembe. De a munkásságnak a most mutatkozó kiváló

A főispán is válaszol

Czifra Kálmán főispán kiegészítette Nadányi alispán válaszát.

— Szilágyi Lajos bizottsági tagnak a lisztellátásra vonatkozó megjegyzései a multira vonatkozóan helytállóak lehetnek, de a jelenre és jövőre nézve nem. A kormány intézkedései kellőképpen gondoskodnak a megye gabona- és lisztellátásáról. A munkáskérdéssel kapcsolatban arra a sajnálatos tünetre mutatott rá a főispán, hogy a munkásság nem használja ki kellőképpen a jelentkező munkaalkalmakat és nem gyűjt tartalékokat a nehéz hónapokra.

A vita ezzel befejeződött és a közgyűlés egyhangulag elfogadta az alispáni jelentést.

Az alispáni jelentés elfogadása után az igazoló választmány tagjaiul Bartsh József, dr. Fekete Péter, Platt Jenő, dr. Miskolczy József, Réthy Kálmán, dr. Szász Imre, Tóth Kál-

számban van elég élelem mindenki számára.

Szükséges azonban, hogy ebből az élelmiszer mennyiségből Biharvármegye számára, ahol sok az ellátatlan és viszonylag kevés a készlet, a szükséghez mérten jusson.

Tudjuk, hogy a vármegye vezetői mindent megtekintettek a szükséglet biztosítása érdekében: felterjesztéseket tettek és személyesen is közbenjártak az illetékes kormánytényezőknél. Ennek ellenére

az alispáni jelentésből a sorok között megállapítható, hogy a helyzet nem kielégítő. Különösen a liszt, a zsír és a tűzifaelosztásban vannak bajok, amelyeket az arányosság és a méltányosság követelményeinek megfelelően orvosolni kell.

Ezenkívül a mostani ármegállapítások mellett ki vagyunk téve annak a veszélynek, hogy a baromfiállomány kipusztul, mint ahogy ugyanezen okok miatt a sertésállomány is csökkent. Szükséges, hogy az új közellátásügyi miniszter olyan munkatársakat vegyen maga mellé, akik nagyobb gyakorlati tudással és helyzetismerettel szabályozzák ezeket a kérdéseket. A felszólaló ezután felvilágosítást kért az alispántól, milyen tervezetek vannak a téli munkaalkalmak biztosítására, megoldási módokat sürgetett arra, hogy minél kevesebb munkásember legyen kénytelen Németországba távozni és a hadbavonultak hozzátartozóinak fokozottabb pártfogását követelte.

Merza Jenő bizottsági tag az alispáni jelentésnek a mezőgazdasági helyzetre vonatkozó részével foglalkozott felszólalásában. Merza Jenő sürgős intézkedéseket kért a sertés-tenyésztés felségítésére és a vetőmaggal való ellátásra.

munkaalkalmakat kell megfelelően kihasználnia, hogy létfenntartását a télen át is biztosítani tudja.

A tűzifaellátás kérdésével kapcsolatban arra mutatott rá az alispán, hogy a vármegye nehezen jut fához, mert a termelők szívesebben adják el fájukat Nagyváradnak, mert itt magasabb áron tudják azt eladni. De a vármegye vezetőségének gondja lesz, hogy különösen Szalonia és a nagyobb községek ellátása biztosítva legyen.

rcán, Köröstarján. Tunyoghy Emil bizottsági tagokat a törvényhatósági bizottság örökös tagjaiul, Balásházy Iván, báró Vay László tagokat rendes, Nadányi Pált pedig póttagnak; a közigazgatási bizottság új tagjaiul Arday Aladár, Balogh Tihamér, Bartos Adorján, dr. Markovits Manó, dr. Miskolczy Pál bizottsági tagokat választották meg.

A berettyóújfalui református polgári leányiskola igazgató tanácsába bizottsági tagokul Tardy Györgyöt küldte ki a bizottság.

Ezután a különböző számadások és költségvetések, miniszteri leiratok, törvényhatósági átiratok, alispáni jelentések és kérelmek ismertetésére került sor, amelyeket a közgyűlés hozzászólás nélkül elfogadott.

A vármegye őszi közgyűlése dr. Czifra Kálmán főispán zárószavaival ért véget.

Férfi kalapot olcsón vegyen **Szánia János-nál**

Átalakítás, tisztítás gyárilag
Bazárépület, színház oldal.

91 szovjet kiserődöt tett harcképtelenné Leningrád erődvében egy német hadosztály

Jelentős kihatása lesz a jövőre nézve az Ilmen-tó körüli szovjet erők összeomlásának

Németország ellenségeinek sürgős a moszkvai értekezlet

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A szövetségeseknek a Szovjet ellen folyó küzdelmével kapcsolatban magyar katonai körök a legutóbbi 48 óra óta tartózkodnak mindennemű részletesebb nyilatkozattételtől. A rennkivül szűkszavú és az általánoságban mozgó tájékoztatásokból azonban kétségtelenül megállapítható, hogy a hadjáratnak új hadművelési szakasza kezdődött, miután a szövetségesek az utolsó két hét alatt megteremtették mindazokat a feltételeket, amelyek a további nagyszabású hadműveletekhez szükségesek voltak. A hadműveletek pontos tervszerűséggel folynak. A honvédsapatok arcvonalán az ellenség a legutóbbi napokban már a polgári lakosság munkaejét is igénybevéve, lázas ütemben folytatja az erődítési munkálatokat. Legújában ezekben a munkálatokban is bizonyos megtorpanás és bizonytalanság mutatkozik. A szörványos tüzéségi tűzön kívül néhány erőtlen vállalkozást kísérelt meg az ellenség, melyeket kivétel nélkül megghusítottak a honvédkötelékek. A tüzéség telitalálattal levegőbe röpítette az ellenség egy nagy tábori lőszertelepét

96 REPÜLŐGÉPET VESZTETT EGY NAP ALATT A SZOVJET LÉGIERŐ

Berlinből jelentik: (NTI.) A keddi hadijelentés kiegészítéseként a Német Távirati Irodával a következőket közlik: A keddi különjelentésből is a hadijelentésből kiténik, hogy most befejeződtek az Ilmen-tó körüli harcok és a szovjet súlyos veszteséget szenvedett. A német siker legjobb bizonyítéka a foglyok száma és a zsákmány nagysága. A keleti arcvonalon elért és nyilvánosságra hozott eredmények a szovjet erőket fontos helyeken gyengítették. Az Ilmen-tónál a szovjet erők összeomlottak és ennek hatása jelentős lesz a jövőre nézve. (MTI.)

Berlinből jelentik: (NTI.) Német harci gépek szeptember 15-én támadást intéztek a szovjet csapatok és harci állások ellen Kíev térségében. Telitalálatokkal szovjetállásokat semmisítették meg és súlyos csapásokat mértek a szovjet csapatrészekre. A szovjet légi erők szeptember 15-én összesen 96 gépet veszített. (MTI.)

Berlinből jelentik: (NTI.) Leningrád erődvében folyó harcok során szeptember 15-én egy német gyalogos hadosztály elfoglalt egy nagyobb helységet és 91 szovjet kiserődöt tett harcképtelenné. (MTI.)

TÖBB HELYEN MEGSZAKITOTTÁK A NÉMET BOMBÁZÓK A KRIM FELE Vezető vasutvonalat

Berlinből jelentik: Mint a Német Távirati Iroda értesül, Murmanszk vidékén 15-én erős zuhanóbombázó kötelékek bombázták a bolsevikiek ottani állásait. A légi fegyvernem kötelékei nagy hatással támadták a szovjet állásait a keleti front legészakibb részén. Az Északi Jeges-tenger

en ezenkívül bombatalálattal elsüllyesztettek egy kétezer és egy ezertonnás szovjet hajót és súlyosan megromgáltak egy ezer tonnás hajót.

A német légi erők ugyanaznap bombázták a Leningrád térségében elhelyezett szovjet csapatokat, szovjet állások

kat és mindennemű hadfelszerelési üzemet. (MTI.)

Berlinből jelentik: (NTI.) A Krim Félzigetre vezető vasutvonalakat szeptember 15-én a német légiitámadások több helyen megszakították. (MTI.)

Harryman sürgeti a moszkvai értekezletet

Newyorkból jelentik: (NTI) Mint az Associated Press jelenti, a Londonba érkező és Moszkvába készülő amerikai bizottságnak a repülőterre való érkezésekor a külügyminiszter, a londoni szovjet nagykövét és Lord Beverbrook jelent meg. Harryman kijelentette, hogy a lehető leggyorsabban akar Moszkvába utazni. (MTI.)

Berlin. (Német TI.): Mint illetékes német helyen közlik, Harryman annak az óhajának adott kifejezést, hogy a moszkvai tanácskozás minél hamarabb üljön össze. Ez arra mutat, hogy Németország ellenségeinek táborában

igen sürgősnek tekintik a tanácskozások megkezdését, mondották a Wilhelmstrassehoz közelálló körökben. A német sikerekről kiadott különjelentés mind Harrymanban mind kíséretében azt a meggyőződést érlelte meg, hogy sietni kell, ha nem akarják lekésni az autóbuzst. Mulatságosnak tartják lord Beaverbrooknak azt a kijelentését, amely szerint az előállított harcokcsikat az odesszai, Leningrádi és kievi harcokba kell bevetni. Ezzel kapcsolatban elfelejtette annak receptjét közölni, hogyan akarja a tankokat eljuttatni. (MTI.)

Fontos pontot foglaltak el Tobruknál a németek

Vezéri főhadiszállás (NTI) A véderő főparancsnokság jelenti: Ukrajnában a német hadsereg kötelékei, a légi erők hatóságos támogatásával, merész támadással hidfőket alakítottak a Dnyeper széles alsó folyásának legfontosabb pontjain. Miután a hidfőket többnapos harcban megtartották, az ellenség elkeseredett, részben páncélosokkal támogatott, erős támadásaival szemben, fel is bővítették. A német haderők a hidfőktől kiinduló széles arcvonalon győztesek voltak. Az Ilmen tótól délre elterülő térségben mint rendkívüli jelentésben közöltük, a 11-ik, 27-ik és a 34-ik szovjet hadsereg nagy erőt az elmúlt hetekben, a német hadsereg Bosch vezérezredes parancsnoksága alatt álló csapatai döntően megverték. Keller vezérezredes légiflotta kötelékeinek támogatásával. Kilenc ellenséges hadosztályt teljesen megsemmisítettek, kilenc másik hadosztályt pedig, az ellenségnek legsúlyosabb vérvesztését okozva, szétvertünk. Több mint 53.000 fogoly került német kézre. Háromszázhusz páncélokocsi, hatszázkilencvenöt mindenfajta löveget és sok egyéb hadianyagot zsákmányoltunk vagy pusztítottunk el. A légi erők a Hebridákról nyugatra elsüllyesztettek egy 7300 tonnás tartályhajót. A keddre virradó éjjel az angol partvidéken német gépek két nagy kereskedelmi hajót lángokba borítottak. Északafrikában a német csapatok Sollum arcvonalán páncélosokkal sikeres felderítő előretöréseket végzett. Tobruknál kemény harcok után elfoglaltunk egy fontos pontot. Szeptember 14-én Északafrikában saját veszteség nélkül lelőttünk nyolc brit gépet. Brit gépek megkísérelték a német öblöt és a holland partokat megtámadni. Két ellenséges gépet lelőttünk. Brit gépek a keddre virradó éjjel bombák dobtak Észak-

nyugatnémetország különböző helységeire. A polgári lakosság sorában több halott és sebesült áldozat van. Kilenc ellenséges gépet lelőttünk. (MTI.)

NÉMET ÉS OLASZ ELŐRETÖRÉS A SOLLUMI ARCVONALON

(Hadművelési övezet) A Stefani Irodának az északafrikai arcvonalra küldött tudósítója táviratozza:

Zavaros a helyzet Iránban

A sah után a trónörökös is lemondott. Tovább tart a kurd fölkelés

Berlinből jelentik: (Bud. Tud.) Teheránból érkező hírek szerint a trónörökös, Sapur Mohammed Riza lemondott trónöröklési jogáról és így kormánytanács veszi át az ügyek intézését. Újabb jelentések megerősítik, hogy a jeruzsálemi mufti és Kailani volt iraki miniszterelnök angol kézre került. (MTI.)

A teheráni hírekre a brit-szovjet csapatok ismét megkezdtek az előnyomulást a főváros felé.

Mint a Reuter Iroda Teheránból jelenti a britek és a szovjet csapatok már megszállták a Teherántól 28 kilométerre levő Karadzset. (MTI.)

Későbbi Reuter jelentés szerint a brit és szovjet csapatok már csak néhány kilométerre vannak Teherántól. (MTI.)

Istanbulból jelentik: (NTI) Iránból érkező hírek megerősítik, hogy az országban kurd fölkelés tört ki. (MTI.)

A sollumi szakoszon az olasz haderő megerősítette állásait és jelentős sikereket ért el. Egy német oszlop délkelet felé tört előre. Az ellenség rövid és sikertelen ellenállás után visszavonult. Egy olasz járőrvállalkozás súlyos veszteséget okozott az ellenségnek. (MTI.)

Rómából jelentik: (Stefani.) Az olasz főhadiszállás 469-ik közleménye: Német osztagok a tengely légi erejének támogatásával 14-én és 15-én erőteljes támadást hajtottak végre Sollumtól keletre egyiptomi területen és visszavonulásra kényszerítettek angol csapatokat. Német és olasz vadászok összesen 12 ellenséges repülőgépet lelőttek. Kilenc saját gépünk nem tért vissza. Más gépeket találatok értek és néhányan megsebesültek. Az olasz légi erők egységei megismételték bombatámadásaikat Tobruk és Marsa Matruh ellen. Katonai berendezéseket, raktárakat, gépkocsitáborokat és vasuti intézményeket értek találatok. Több helyen tüzvészek keletkeztek. Az ellenség eredménytelenül bombázta Benghazit. Keletafrikában Uolcefít szakaszán heves tüzési tűz volt. Culquabert szakaszán visszavertük az ellenséges kísérleteket.

A Földközi-tenger keleti részén repülőink megrongáltak egy ellenséges teherhajót. (MTI.)

ANGOL REPÜLŐGÉPEK TÁMADÁSA A FRANCIA POLGÁRI LAKOSSÁG ELLEN

Berlinből jelentik: (NTI) Katonai helyen közlik, hogy a német vadászok, saját veszteség nélkül lelőttek négy brit repülőgépet, amelyek 16-án délután be akartak hatolni a La Manche vidékére. (MTI.)

Berlinből jelentik: (NTI) A szeptember 16-ára virradó éjjel brit harci gépek nagyszámu robbanó és gyújtóbombát dobtak le Le Havre lakónegyedeire. Jelentékeny kárt okoztak. Ez a katonailag teljesen hatástalan támadás elpusztított husz lakóházat, megölt tíz és megsebesített kilenc franciát. (MTI.)

Genfből jelentik: (NTI) A Times diplomáciai levelezője jelenti, hogy Teherán elhatározta az ottani bolgár követség bezárását. (MTI.)

ISMERETLEN NEMZETISÉGŰ REPÜLŐGÉPEK GÉPFEGYVERREL LŐTTEK EGY NÉMET UTAS SZALLITÓ GÉPRE

Berlinből jelentik: (Délkeleti Hírszolgálat) Istanbuli jelentés szerint, a kedden ideérkezett német közlekedési repülőgépet, négy tengeri mértföldnyire Burgastól keletre hatszáz méter magasságban megtámadott két ismeretlen nemzetiségű repülőgép. Gépfegyverrel lőtték a német gépre. Az utasok nem sebesültek meg, a podgyáshelyiséget azonban sok találat érte. A német gép végül is eimenekült a felhők védelme alatt. (MTI.)

Kávéházakban és vendéglőkben kérje a MAGYAR LAPOK-at.

Annyi élelmiszerünk és egyéb közellátási anyagkészletünk van, hogy azokból nemzetünk minden tagja ellátható lesz!

Győrffy-Bengyel Sándor közellátási miniszter programbeszéde a budapesti rádióban

A Magyar Távirati Iroda jelenti. Győrffy-Bengyel Sándor vezérezered. m. kir. közellátásügyi miniszter kedden este 18 óra 45 perckor a rádió útján fölhívást intézett az ország lakosságához, melyben a következőket mondotta:

— Magyar Véreim! A Kormányzó Ur Öfóméltóságának kitüntető bizalmából, a miniszterelnök úr előterjesztésére a mai napon átvettem a közellátásügyi minisztérium vezetését. Tudom, hogy nehéz feladatokra vállalkoztam, azonban vállalom ezt a felelősségteljes munkát, mert a mostani időben minden magyarnak valószínű kell azt, amit a nemzet ér-

deke parancsol. A trianoni nyomorúságból most emelkedünk fölfelé. Sülyös, gondterhelt időköt élünk. Az új Európáért folyó nagy küzdelemben, győzelmes szövetségünk oldalán hőiesen harcolnak a magyar honvédek. Diadalaiuk biztosíték arra, hogy szövetségeseinket és honvédeinket fegyverrel semmiféle ellenség le nem győzi. Az ellenség a mostani háboruban a polgári lakosság körében, az anyagellátás terén akar zavart kelteni. Mi résen állunk! Honvédelmi kötelességet teljesít az is, aki az itthoni fronton dolgozik és termelő munkái végez, mert ezzel könnyíti háborus közellátásunkat.

nunk. Emellett gondoskodunk arról is, hogy az ellátatlanok minden rétege, de különösen a falvak, a gyárak és a kézműparok munkásai, a terhes és szoptató anyák, valamint a gyermekek hozzájuthatnak mindazokhoz a közellátási javakhoz, amelyekre feltétlenül szükségük van. Ezenkívül lehetővé kívánom tenni, hogy mind a gyárak, mind a kis és nagyipari vállalatok, nyersanyagszükségletükhöz hozzájussanak. Vesse emlékezetébe jól mindenki, hogy a hadianyagot képező cikkekkel, különösen a bőrrel, gumival, ugyisint az élelmiszerekkel való feltétlen takarékoskodás hazafias, becsületbeli kötelessége minden magyarnak. A közellátási cikkek halmozását, vagy elvonását, az árdrágítást kérelhetetlen szigorral fogom megtorolni. Azokat a rendbontókat, akik a háborus helyzettel járó kisebb ellátási nehézségeket, vagy egyes árucikkekben mutatkozó áruhiányt, felnagyítva híresztelni merészelik, a törvény teljes szigorával sújtom.

A takarékoskodás minden magyarnak hazafias és becsületbeli kötelessége

— Magyar Véreim! Jól tudom, hogy az immár két éve tartó hadigazdálkodással és a jelenlegi világháborus helyzettel járó fokozottabb anyagfogyasztás után, nincs minden anyag olyan készletben, mint amilyen volt a béke idején. En ezeket a nehézségeket át akarom hidalni.

Vegye tudomásul minden magyar testvérem, van az országban annyi élelmiszerünk és egyéb közellátási anyagkészletünk, hogy azokból nemzetünk minden tagja igazságos mértékben, folyamatosan és fennakadás nélkül el-

látható lesz. Az anyaországban levő honvédeink ellátását és a künn küzdők hozzátartozóinak ellátását nekünk kell vállal-

Az egész nemzet harcoljon az árdrágítás, halmozás és fekete zugforgalom ellen

— A hazáért küzdő néptelen magyar honvédeknek hősi teljesítményéhez képesti milyen szerény dolog az itthonmaradottaknak igényeikről való lemondásuk. A gazdatársadalomtól és

a termelő osztályok minden rétegetől, a haza nevében elvárom és kérem, hogy felesleges és értékesítésre váró terményeiket és termékeiket ajánlják fel az ország közellátási cél-

jaira. Én a magam részéről, olyan közellátást akarok teremteni, hogy minden ellátatlan magyar testvérem ácsorgás és sorbanállás nélkül, a lehető leggyorsabban és legrövidebb idő alatt hozzájusson közellátási cikkekhez. Az ország közellátását átszervezni akaró szándékaim ismertetését nagy vonalakban ezzel befejezem. A tervek megvalósításának alapfeltétele az, hogy minden becsületesen gondolkodó magyar vérem tiszteljen meg bizalmával. Becsületes katonaszívem egész melegevel köszöntöm minden magyar véreimet, kérve, álljon mellém az igazságos közellátás érdekében. A rejtegetés, halmozás, árdrágítás és a fekete zugforgalom ellen harcoljon a nemzet. Hazafias meggyőződésből, a végső győzelemben vett tőrheterlen hitte, nemzetünk jövője érdekében, ezen jelentőségteljes nehéz munkámban minden igaz magyar vérem támogatását és a magyarok Istenének támogatását kérem.

Kivégeztek egy halálraíteltet

Debrecenből jelentik: Augusztusban a röglönítelő bíróság által halálraítelt Szép Imre, napszámost, Kegyelmi kérvényének elutasítása után, ma délelben tizenkét órakor az ügyészség fogházának udvarán kivégezték. (MTL.)

Oslóban megszűnt a rendkívüli állapot

Stockholmból jelentik: (B. T.) Oslóban a rendkívüli állapot megszűnt. A svéd lapok ezt az intézkedést a főváros vidékén helyreállott nyugalommal indokolják. Mély benyomást keltett Haakon norvég királynak a lakossághoz intézett rádióbeszéde.

A BOLDOG ÓRA

Írta: László Mihály

Szülőföldemen, — ott, ahol az Alföld fájdalmasan vérezve immár huszonkét éve tehetetlenül nézi, mint vonaglik egyre kevesebb élettel édesanyai tápláló testéről kiméletlenül lehasított édes föld-gyermeke a Láp; ott, ahol a délibábnak tündéri játékát nem gátolja kéklő hegyek hullámzó halma — kövér ősziharmat-táplálta legelőnek zöld-bársony pázsitján magyar gulya legelész.

Az őszelői délután aranyos napsugara lágyan cirógatja a sárguló határt és búcsúzóul mégegyszer tüzes nyári csókot nyom a legelő fiának, — a nyáj mögött ballagó öreg gulyának — piros-pozsgás arcára, mintha csókjának melegével akarná valóságra ébreszteni a távolba kémlelő öregot.

Mit figyelsz öreg gulyás?

Talán nézi az ősz kedves, hófehér díszét, az ökörnyalat, mely az északi szél lenge szárnyán már pár nap óta ringatózva közeleg? Vagy edzett két szeme nézi talán azt a kéklő messze-ségben keringő darucsapatot, mely játszadozva bujik el a vékony bárányfelhők patyolat leplébe, hogy kiszáradva ismét megjeleljen és mélabús énekével hirdesse az ősz közeledtét?

Nem. Az öreg gulyás szeme távol-

ba mered ugyan, de figyelme fülére van irányítva.

Olykor-olykor, — amikor az öreg gulyás birodalmának határát jelző rezgőnyárfák levelei lehalkítják egyhangú zizegésüket, valami szokatlan harangzúgás üti meg a pusztai fiának fülét.

— Harangzúgás... ilyenkor...? — töpreng magában az öreg. — Hátha nem is az? Hátha csak a vezértinók harangja...?

— Nem is lehet ez harangzúgás, — igyekszik elterelni figyelmét és hosszú pásztorbotjával széles rendet vág a száraz katángkórók között.

Mert az én hazámban a tündéri délibábnak családja játékát nem zavarja semmi sem: a trianoni világ végtelennek látszó éjszakájában pedig sok keserű könnyet fakasztott a magyar hajnallal kecsegtető családka remény.

— De mégis csak harang ez! — állapítja meg határozottan. — Mi a csuda lehet...? — töpreng tovább az öreg, fültövét vakarva. — Füst sehol se száll fel, hogy az ember azt mondhatná: tűz van, azért harangoznak... Talán meghalt valaki...?

Emlékezetében végig mennek a falu öregjei, akiknek hír szerint meg voltak már számolva napjaik; a nagy

betegek, kikről felesége számol be, amikor egyszer-egyszer asszonyfőzött hoz.

— Nem! Ez nem vészír. Nem! ez nem halottat sirató búcsúének. Így csak a feltámadás örömhírét repítik szét a falvak harangjai, amikor nagyszombati alkonyatban visszhangozva járnak be a tavasz melegében ébredező Lapot, hogy új élet kezdetét is hirdessék a szüztéli álomból ébredező füzeknek s a szétszórt lápi viskók magányos lakóinak.

De most...?

Mint kék égből a tüzes villám, úgy villant meg az öreg gulyás agyában egy gondolat. Szíve egyszerre nagyot dobbant; lankadó ereiben egyszerre új élet bizserget, két szeme megcsillog és arcán a túlvilág mosolya jelenik meg.

— Dió! — tört ki belőle a magyar szívnek húszévig elfojtott örömjongása, hogy csakúgy zengett a legelő: — Téríts Dió, gyerünk a megfigyelőre!

Alig csuholja körül a kuvasz a hékesen legelő gulyát, máris indulnak a kolompós vezértinók s csengő kolompjuk szavára felemelt fejjel vonul az egész gulya a megfigyelő felé.

Zúg a nyáj kolompja, de zúgását elnyomja a most már minden oldalról jövő szokatlan harangozás bűgása. Zúg az öreg gulyás fülében is szíve dobbanásának üteme.

És az öreg lassuaknak találja a gulya lépését; megy sietve, fel az

egyetlen halomra, melyet a kuruc történelem mintha csak azért hagyott volna hátra, hogy a késő unoka szabadabban szívhatta magába az életárló képet.

Már fenn is van. Ott áll a halomtetőn. Izgalomtól remegő két kezét botjának fejére támasztva, öregedő két szemét szülőfalujának két tornyára szegezi.

Sötétben állnak azok ott, mint máskor. És ime mégis történt valami.

Az aranyos őszi napsugárban csillog, az enyhe szél szárnyain leng méltóságteljesen, úgy ahogy semmi más nem lenghet. az édes magyar lobogó gyönyörű három színe: a megtiport és mégis szennytelen, szentélyeink rejtekhelyén elhantolt és ime mégis diadalmas feltámadást hirdető piros-fehér-zöld.

Az öreg gulyás tágra nyitott szemmel nézi ezt a tüneményt. Szomjas lelke mint gyermek az édesanya tejét, szívja mohón magába a boldogító magyar színek édességét. Lelke egyszerre örömmámorban úszik. Lába meginog; térdre omlik, lekajja fejéről kalapját és könnyes két szemét égre emelve csak ennyit mond:

— Istenem!...

Abban az órában az édesanyának, — a magyar Alföldnek — szíve szabadat dobbant és boldogan ölelte szívére huszonkét évig elrabolt édes föld-gyermekeit, a Lapot

Szentpétervár—Petrográd—Leningrád

Egy főváros három arca

(MN) Még ma sem tudjuk egészen felmérni, a külső és belső forradalom milyen erői játszottak közre ebben: egy nép, mely misztikus jámborságában ereklyeként tisztelt soktemplomú fővárosában egész rendeltetésének szimbólumát látta, hagyományával szöges ellentétben hirtelenül onnan kapta és fogadta el a sorsát irányító parancsokat, ahol hazája nemrégén még az idegen messzeségekkel érintkezett, ahol a sokfelé ágazó folyó fölött lebegő állandó köd az ismeretlen végtelenségbe olvasztotta bele a határozat. Ebben a perspektívában tükröződik Szentpétervár megalapításának története, ahogyan ezt Oroszország babonás népe átélte.

Városalapítás — történelmi tragédia

Az újkori történelemnek ez a legnagyobb szabású, de egyben legtöbb szerencsétlenséget és emberi nyomorúságot hozó városalapítása.

Feenyegető katonai jellegét már az is elárulja, hogy helyét az ott lakó népek, a svédek és finnek anyaországától kellett elhíditani.

A védelemre berendezett határerődítmények helyén, melyekkel Svédország Ingermania és Karélia biztonságát és az északeurópai—délázsiai kereskedelem útját akarta oltalmazni, 16 nappal elfoglalás után ott állt már az orosz imperializmus hidőfeje, a Szent Péter és Pál-erőd.

Nagy Péter cár a svéd erődítmények elfoglalásával Svéd-Finnországot a Skandináv-félszigetre szorította vissza. Ezeknek a hástyaáknak ledöntésével Oroszország saját évszázados elzárkózottságán is rést ütött. És a régi erődök erdős előterében a Névának az év felében jégpáncéllal borított mocsaras deltájában felépült az „északi Palmyra”, Szentpétervár.

Világváros lesz a végvárból

Ennek a katonai végvárul alapított városnak Nagy-Oroszország metropoliszává való átalakulását csak a környező vidék népességtörténetével szoros kapcsolatban lehet áttekinteni. Az orosz hódítóhadjárat a nyugati és északnyugati partszegélyt, jóformán teljesen elnéptelenítette, úgy hogy a nagyvárossá való fejlődésnek az volt a feltétele, hogy Észtország, az egykori svéd hercegség területére és északnyugaton Karéliába orosz tömegek nyomuljanak be. Az, hogy ezek a telepések nem tudták megállni helyüket és vagy beolvadtak a gyér őslakosság maradványaiába vagy pedig a városba

költöztek, az orosz nép északi településre való alkalmatlanságának bizonyítéka.

Az a föld, melyen az új főváros felépült, idegen népek földje volt és az is maradt.

Maga a város az imperialista önkény szeszélyes tervei szerint nőtt ki a földből. Talaját azoknak az ezreknek és ezreknek csontjai szilárdították építkezésre alkalmassá, akiket a nagyvonalu kényur a mocsarak kiszáritására, a folyó szabályozására, az utak és utcák feltöltésére megszámlálhatatlan tömegekben rendelt ide.

Amint Viipuri 1709-ben történt elfoglalása után az új várost a svédek már nem fenyegethették köz-

vetlenül, Nagy Péter fővárossá nyilvánította és kormányával együtt az ősi szent városból ide költözött át.

Ezzel megkezdődött Pétervár történelmének második szakasza. Szent Péter és Pál erődje helyett magának a cárnak jelenléte adta meg a város jelentőségét és egyben fényét. Nagy Péter uralkodásának utolsó éveiben és az utána következő uralkodók hosszú sorozata alatt Szentpétervár mind nagyobb fényel nőtt ki a Néva iszapos árterületéből és a határok északnyugat felé való terjeszkedésével a végvárból lassankint földrajzilag is központi jelentőségű fővárossá fejlődött, méltó utódává Moszkvának.

Európai építészek alkották meg Szentpétervárt

Ha a kezdet kezdetének a kényszer-munkások seregei adták meg jellemző vonását,

a második szakasz fénye neves európai építészek munkájának köszönheti eredetét.

Ennek a munkának külső, szemmel élvezhető eredménye valóban egyedülálló: a századfordulóg a világ egyetlen fővárosa sem hivatkozhat hasonlóra. Amerikai ütemben kinő a semmiből az a Petrográd, melynek álomszerű szépségeit egész memoár-irodalom igyekszik megörökíteni, az a Petrográd, melynek varázsától a hidegen számító Bismarck sem tudott szabadulni. A forma külső szépségével olyan nagyhatalom metropolisának belső élete forrott szoros kapcsolatban, melynek határai között sohasem nyugodott le a nap. Generációkat kellene tanulni hívni, ha a fénykor pompájában ragyogó főváros baját szóba és írásba akarnánk önteni. Ennek a varázslatos szépségnek megtapasztalásában Európa majdnem valamennyi nemzete kivette a maga részét. Francia, német, holland, velencei, svéd építészek adták meg a külsőt, csak éppen német szakemberek fejlesztették nagy szabású ipari központtá és Európa legszellemesebb diplomatai, legnagyobb művészei töltötték meg olyan

szellemi hatalommal, mely az egész világra sugárzott.

Ez a nagyság, ragyogás és pompa, mely valójában idegen, nemzetközi volt, megrészegítette a szellemre hajlé orosz lelket.

Az orosz államhatalom, mely a politikai és szociális belátás terén sohasem tudott ezzel a külső fejlődéssel lépést tartani, megelégedett arról, hogy nem a maga alkotóerejének fényében sülkerezik és a valóság határaitól nem korlátozott nagyravágyásában a nemzetközi társasági és művészi életnek ezt a központját nemzetközi politikai központtá akarta emelni, természetesen az orosz imperializmus jegyében. Mint hivatalos külpolitikai program

a vigasztalan szentpétervári munkásnegyedek árnyékában megszületett az orosz pánszlávizmus. Szentpétervár a pánszláv gondolat szimbólumaként felvette a Petrográd nevet, éppen tíz évvel a világháború kitörése előtt.

A hatalmi mámorban részegedett orosz szellem szinte történelmi törvényszerűséggel ebben a mámorban ismerte fel Petrográd ragyogásának idegenszerűségét és európai nevelői ellen fordult.

A világháború előreveteti árnyékát

A világháború előrevetette árnyékát. Szertelen imperialista szédületéből a bolsevista forradalom vérözönében a borzalmas valóság sivárságára ébredt a keleti fény egykori fővárosa.

Leningrádnak Szentpétervár régi patinájából és görög-tüzes tündökléséből Petrográd amerikai iramu iparosodásából már csak az árnyoldalak maradtak meg.

Leningrád kietlen nyomorúságos proletárvárossá lett. A sors még azt a szomorú dicsőséget is megtagadta tőle, hogy a bolsevista imperializmus rezidenciája legyen.

A világorradalom démoni fanatikusai felismerték, hogy semmi közösség sem tűzi őket az európai szellemhez

és a valóságellenes, misztikus orosz lélek ősi székvárosába, Moszkvába tet-

ték át székhelyüket. Leningrád visszahagyta azzá, ami alapítása idején volt: az orosz katonai imperializmus nyugat ellen irányított bástyájává.

A visszafejlődés útjának azonban ez még a jelek szerint nem utolsó állomása. A minden emberi érték elpusztításával fenyegető veszedelmet felismerte Európa és már Leningrád előterében dörögnek a három irányban előtörő európai seregek ágyúi. Az elvakult fanatizmus az emberi élet szentiségének és minden történelmi s kulturális értéknek megtagadásában ellenállásra fegyverezte fel a lakosságot és várrá tette Leningrádot. Vajjon nem pecsételődött-e meg ezzel teljesen az egykor fényes metropolis sorsa? A közeljövő eldönti, nem lesz-e Pétervár ismét azzá, ami volt: kietlen halálközös pusztaság? (dr n. l.)

Veni Sancte és tanévnyitás a római katolikus papnevelde hittudományi főiskoláján

Nagyvárad. Saját tud. Tegnap délelőtt volt a Veni Sancte és a tanévnyitás a nagyváradai római katolikus papnevelde hittudományi főiskoláján. A főiskola, amely az elmúlt román megszállás idején a legnagyobb áldozattal tartotta fenn a püspökség, a káptalan és az egyházmegyei papság, az idén 26 hallgatóval kezdte meg működését. A főiskola két első évfolyama számos növendékkel Szatmáron van. Tudvalevő ugyanis, hogy a szatmári és nagyváradai egyházmegyék az egyesítés után közös papnevelde és hittudományi főiskolát tartottak fenn. Az egyházmegyék szétválása után a papnevelde és a főiskola közössége az ügy érdekében továbbra is megmarad.

A Veni Sancte bensőséges ünnepségen dr. Némethy Gyula, a főiskola rektora szólott a papnövendékekhez. Résztvett a Veni Sanctén a hittudományi főiskola tanári kara: dr. Nemcsék József, Follmann Géza, dr. Bogdánffy Szilárd lelkiigazgató, dr. Hosszú László tanulmányi felügyelő, dr. Krüger Jenő és dr. Roszkopf Béla. Andrásfi Ede, a zene és ének vezetésével megbízott tanár belegsége miatt nem jelenhetett meg.

Minisztertanácsot tartott a kormány

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A kormány tagjai kedden délelőtt 9 órakor Bárdossy László miniszterelnök elnöklése alatt rendes napi minisztertanácsra ültek össze, amelyen folyó ügyeket beszéltek meg. A minisztertanács a délutáni órákban ért véget.

Rendelet a szegény és tehetséges falusi gyermekek gimnáziumi iskoláztatásának előmozdítására

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A vallás és közoktatásügyi miniszter rendeletet adott ki a szegény és tehetséges falusi tanulók gimnáziumi iskoláztatásának előmozdítására szolgáló járulékok megállapításáról. A rendelet szerint a magyar tanítási nyelvű gimnáziumok tanulóitól a tehetséges falusi tanulók gimnáziumi oktatásának elősegítésére, a rendes díjakon felül be kell szedni a felvétel alkalmával 2 pengő ötven fillért, a javító vizsgálat alkalmával 25 pengőt, az ismétlő tanulóktól az esedékes tandíjrészlet felét. A felvételi járulékok és pótlékok alul mentesek a jó tanulmányt elérő hadiárvak, hadigondozottak. Ezek a járulékok a Horthy Miklós ösztöndíj alap javára fizetendők be. Az ösztöndíj alából iskolázott tanulók felvételi díjat, járulékot és tandíjat nem fizetnek.

Halálos ítélet Vichyben árusítás miatt. Vichyből jelentik: A 16-ik körzet katonai törvényszéke árusítás miatt halálra ítélt egy franciát. Ezenkívül több kommunistát kényszermunkára ítélték. (MTI)

Frenczel Sándor
tükör és üvegcsiszolda
Tábla-üveg nagy raktár
Olcsó ablaküvegezés
Képkerekezés
Nagyvárad, Szt. János utca 48.
Telefon: 19-13

Belvárosi mozgóban

VIKIkacagató vígjáték a békebeli Várad életéből
Jávör Pál, Kis Manyi, Mály Gerő,
Csortos és Berky Lili.Telf. 13-51. Korona Filmszínház Kossuth u. 1
MA MA**Szívdobogás**hangulat, változatosság romantika.
Főszerepben: Magda Schneider, Paul Hörbigen,
Rosita Serrano, Carola Höhn, Paul Klinger.

Apolló filmszínházban

Budapesttel egyidőben

Ania Suli, Hajmási Miklós, Vaszari
Piri és Mály Gerő vígjátéka**Lesz ami lesz**

GAZDASÁGI ÉLET

Erdély jelentőség a magyar gazdaságban

Megjegyzések a budapesti Kereskedelmi és Iparkamara évi jelentéséhez

Kolozsvár. Aki a visszatért erdélyi részek gazdasági jelentőségét a magyar nemzetgazdasági életben áttekintő és részletes módon ismerni kívánja, a legilletékesebb forrásmunkát kapja a budapesti Kereskedelmi és Iparkamara 1940. évi jelentésében, mely testes kötetként most jelenik meg, „Kereskedelmünk és iparunk az 1940. évben” címmel. A mű „általános részében” az államháztartás és adópolitika, pénz, hitel, tőzsde és biztosításügy, továbbá a kisipar és a kiskereskedelem hitel-ellátása, a magyar ipar és kereskedelem, a közlekedés, ezeknek szociális kérdései, továbbá a szakoktatás helyzete tárul fel lebilincselő érdekességgel: a „különös rész”-ben viszont külön taglalásban találjuk az ország áruellátásának, áru-értékesítésének, különböző iparágainak helyzetképét, továbbá a magyar idegenforgalom, a nagyhirű Nemzetközi Vásár állandó intézményének évi jelentését és mindezt kiélezítőleg a magyar ipartestületi élet áttekintő ismertetését. A gyakorlati élet gyakorlati szempontjából összefogott jelentés nélkülözhetetlen kútforrás a magyar gazdasági életnek, egyben értékes terméke annak a kitűnő szervezetnek, amelyet a székesfőváros szakkamarája épített ki és állított gondval a magyar termelés és a magyar munka állandó szolgálatába.

Miért érdekel bennünket különösen a jelentés?

Minket, erdélyieket az átfogó és rendszeres áttekintést jelentő mű általános jellegű ismeretforrásain kívül természetesen a hazatért erdélyi és keletmagyarországi vonatkozású megállapításai érdekelnek, mert hiszen a II-ik bécsi döntés intézkedései folytán egészen új csoportosításokat igényeltek gazdasági életünk hazatért tényezői. Az erre vonatkozó munka eredményeit — bár a hazatérés az elmúlt év utolsó negyedében történt, — ugyancsak gyakorlati szempontok szerinti csoportosításban — találjuk meg. Az általános rész megállapításai szerint az állam beruházási programjának lényeges emelkedésével egyidejűleg ez tette szükségessé a fokozott adópolitikát és az ezzel kapcsolatos reformokat. A pénzügyi és munkaügyi jogszabályokat a hazatért részek lakosságával ugyancsak a budapesti Kereskedelmi és Iparkamara összeállításában az Erdélyrészi Gazdasági Tanács által kiadott ingyenes tájékoztatók foglalták össze, gyakorlatilag igen használhatónak bizonyult formákban. A pénzügyi intézetek működé-

se a nagyarányú állami hitelműveletekben való közreműködésük során volt Erdélyt illetően is jótékonyan érezhető, míg a kisipar és a kiskereskedelem tőkeinségén az IOKSZ hitel akcióinak eredményes kiterjesztése segített a legnehezebb időkben.

Rendkívül érdekesek a jelentésnek az erdélyi iparra (különösen a gyár-iparra) vonatkozó része. Az erdélyi területgyarapodás lényegesen kisebb ipari termelést kapcsol be a magyar gazdasági életbe, mint amekkora a lakosság-gyarapodás fogyasztási igényének megfelel, viszont nyersanyagforrásokban örvendtes gyarapodás történt. Ipari önállóságunk e helyzetet megfelelően mérlegeli. Az erdélyi ipari termelés a fogyasztást a faiparban, a vegyiparban, az építőanyagtermelésben és a cipőiparban meghaladja, viszont a többi termelési ágakban az erdélyi ipari termelés alatta marad a fogyasztás szükségleteinek. Az erdélyi ólomtermelés (évi

4.3 millió kg.) a magyar behozatali szükséglet kb. egyharmadát, a kéntermelés 3.3 millió kg-os mennyisége kb. harmadfélszerese a legutóbbi évek behozott mennyiségének. Erdély 1.707 kg-os aranytermelése kielégíti az évi ipari szükségletet az egész országban, az évi 23 000 kg-t jelentő ezüsttermelés viszont a jelenlegi szükséglet szintén fedezi. Az erdélyi só-termelés évi 4.700 vagonja a magyar sótermelést megkétszerezi.

A kereskedelem helyzete

A kereskedelem szempontjából az erdélyi részek hazatérése 40 százalékos terület- és 24 százalékos fogyasztó-gyarapodást jelent. Az erdélyi árszínvonalnak az anyaországi árszínvonnallal való kiegyenlítése igen nehéz feladatnak bizonyult, bár mind az átmeneti katonai közigazgatás, mind az Erdélyrészi Hivatalnak kirendeltségei mindent megtettek, hogy ezt az átalakulást lehetőleg zökkenésmentesen vigyék keresztül, — állapítja meg a jelentés. A budapesti Kamara állandó tájékoztató szolgálata, továbbá Árszabályozási Közleményeinek beindítása lényeges értékes segítséget nyújtott az árpolitikai rendelkezések közötti tájékozódásra. A Kamara külkereskedelmi szolgálata soronkívül intézte az erdélyi megkereséseket és a hazatért területek iparos- és kereskedő-vegeinek szakmák szerint csoportosított címjegyzékének

összeállításával jelentékenyen járult hozzá az erdélyi kereskedelem bekapcsolódásához, mert a cimanyagot az anyaországi kereskedelem azonnal eredményesen használhatta fel.

A közlekedési állapotok

Az erdélyi részek közlekedési bekapcsolásának hatalmas munkájában lényeges volt az a felismerés, hogy a magyar-román peage-forgalom még akkor sem jelent tökéletes megoldást, ha megvalósítására sor kerül. Ezért a kormány azonnal megkezdte a Szeretfalva—Magyaró közötti 30 millió pengős új vonal építését, melyhez a Dés—Szeretfalva közötti szakasz kiépítése járult hozzá. Míg ez a vonal elkészül, időlegesen a lekencei keskenyvágányú vonal bonyolítja a vasuti forgalmat. Több hiányzó vonal építési tervei (Székelyudvarhely—Csikszereida, Székelyudvarhely—Parajd—Marosvásárhely, Székelyudvarhely—Háromszék) tanulmányozás alatt állnak. Az erdélyi járműszükséglet az egymilliárdot is meghaladja. A kormány ennek ellenére a vasuti díjszabásban az 500 km.-en túli távok esetében erős menetdíj-csökkentéseket intézményesített, az áru-díjszabást illetően pedig kimélyítette a távolság arányával csökkenő díjszabási rendszert, amelyben a díjvoék számát 5-ről 6-ra emelte és 501 km. táv után 8 százalékkal mérsékelte az ártarifát. A helyzet egyébként ezirányban még további kifejllesztést tesz indokolttá.

Minthogy a vasuti fővonalak elvágása a Székelyföld felé az első időben csak társasgépköcsi és teherautóforgalmat tett lehetővé, az úthálózat rendbetételénél előbb a Bethlen—Szászrégen közötti útszakasz sürgős jókarbelyezése volt. Ezt követi a Berettyóújfalú—Nagyvárad közötti szakasz átépítése, továbbá a Nagyvárad—Kolozsvár közötti szakasz átépítésének befejezése. E két munka után a következő feladatokat a Dés—Szászrégen—Gyergyószentmiklós—Sepsiszentgyörgy, továbbá a Szászrégen—Szovata és Székelyudvarhely—Sepsiszentgyörgy közötti fővonalak átépítése jelenti, melyek után a Szászrégen—marosvásárhelyi és a Székelyudvarhely—csikszereidai, ugyancsak fontos útvonalak kiépítése következik.

A mutatóba kiragadott fenti párt adat szemléltetheti a legjobban a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara jelentésének erdélyi vonatkozású érdekességeit, amelyek a nagyközönség szakkörökét jóval meghaladó, széles táborának érdeklődésére joggal tarthatnak számot. Az egyes gazdasági tevékenységi ágak helyzetéről a Magyar Gazdaságkutató Intézet értékes táblázatai nyújtanak pontosan lemért áttekintéseket. Kétségtelen, hogy a budapesti Kamara évi jelentésének különös jelentőséget számunkra a történelmi események adtak. Am megállapítható, hogy a Kamara e történelmi események történelmi feladatainak megfelelőleg dolgozott, hogy ügykörét messzi meghaladó módon töltse be őket. (sz. j. g.)

Hogyan kell bejelenteni az OTI ui tagjait?

A társadalombiztosításra kötelezett munkavállalók körét — mint ismeretes — erősen kiterjesztette a belügyminiszter. Négy új csoport került a rendeletbe. Eszerint a bevett, valamint az *elismert, vallásfelekezeti bármely fokozatu önkormányzatu testületei* kötelesek ezévi augusztus 20-tól biztosításra kötelezett munkavállalókat az OTI-nál, szóval az illetékes biztosítóintézetnél bejelenteni.

Hasonló kötelezettségbe állapít meg a rendelet az eddig háztartási alkalmazottként bejelentett *magánjárművezetők*re, valamint a titkári és más efféle szolgálatot ellátó háztartási alkalmazottaknak nem tekinthető munkavállalókra, továbbá az olyan zenészmunkavállalókra, akik a középiskola négy osztályát, vagy ezzel egyenértékű iskolát végeztek ugyan, de zenei szakképzettségüket bizonyítvánnyal igazolni nem tudják és *tagjai az Országos Magyar Zenészek Szövetségének*.

MEDDIG KELL BEJELENTENI A TAGOKAT?

A munkaadók a bejelentéseket az OTI kerületi pénztáránál eszközlik. Annak a munkavállalónak a bejelentését, aki az ezévi augusztus 20-ik napján már alkalmazásban állott, a munkaadó legkésőbb szeptember hó 20-ig köteles teljesíteni.

Az ezévi augusztus 20-ik napját megelőzően is alkalmazásban állott munkavállaló bejelentésénél a munkabálpés napjaként nem a tényle-

ges munkabálpés napját, hanem az 1941. évi augusztus 20-át kell a bejelentőlapon feltüntetni. Ugyan eseten a bejelentőlap valamennyi rovatát az augusztus 20-án ténylegesen fennállót állapot szerint kell kitölteni.

A MAGANSOPRÓK UJ BEJELENTÉSÉNEK ELJÁRÁSA

A háztartási alkalmazottként bejelentett magángépjárművezetői minőségben foglalkoztatott munkavállalót az OTI illetékes kerületi pénztáránál ki kell jelenteni azzal a megjegyzéssel, hogy a kijelentés az új rendelkezésre való tekintettel történik. A munkából való kilépés napjaként ezévi augusztus 19-ikét kell feltüntetni. Egyidejűleg újból be kell jelenteni a most érvénybe lépő rendeletnek megfelelően a munkavállalót.

Hasonlóképpen tartozik kijelenteni a munkaadó szolgálati szerződés alapján foglalkoztatott titkári, tanítási és más efféle szolgálatokat ellátó, háztartási alkalmazottaknak nem tekinthető, legalább négy középiskolát, vagy egyenlő tanértékű iskolát végzett értelmiségű munkavállalóját, akit eddig háztartási alkalmazottként jelentett be. Ezeket is a kiterjesztett rendeletnek megfelelően kell újra bejelenteni. Ugyanez az eljárás a bejelentési kötelezettség alá eső zenészmunkavállalókra nézve is. A kijelentett zenészt augusztus 20-tól kezdve az OTI illetékes kerületi pénztáránál vagy kirendeltségénél kell újra bejelenteni.

H I R E K

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5 SZÁM.

ELŐFIZETESI ARAK: Egész évre 30,
félévre 15, egy óra 2.50 pengő
Egyes szám ára 10 fillér
Vasárnapi szám 16 fillér.

Telefon: 12-27.

Postatakarékpénztári csekk számlánk
száma: 72.301.

Kéziratokat nem örzünk meg és nem
adunk vissza

MIKOR KELL SÖTÉTITENI?

A Magyar Távirati Iroda jelenti:
Szeptember 17-én az elsötétítést 19 óra-
kor kell végrehajtani és 5 óra 40 per-
cig tart.

Elszaladt a nyár

*Fakó a kertünk, színtelen,
mint lánában az ó selyem.
Öléből a szep tarka nyár
elszaladt arany kocsiján.
És most a bús bokrok között
csak sárguló avar zörög.*

*A viola már didereg,
bársonya, mint a könny pereg,
a vadszölli is csupa vér,
úgy megharapdálta a dér;
tarlókon vad, kóbor szelek
úzik az ördögsekeret.*

*Az ősz, akár a tolvajok,
az erdő alján csavarog,
les, mikor jön alkalom
s egy opálszínű hajnalon
nyakába ködszűt kerít
s ellopja a Nyár kincseit.*

ÁKOSFYNÉ EÖTVÖS IRÉN

Leventeünnepség lesz az egész or-
szágban szeptember 23-án. Nagyvárad.
Saját tud. A honvédelmi miniszter ren-
delkezésére szeptember 23-án az egész
országban leventeünnepséget rendez-
nek. Budapesten Bárdossy László mi-
niszterelnök mond beszédet. Nagyvá-
radon az Országzászló előtt rendezik
meg az ünnepséget. Kedden délután dr.
Dalló Gyula tanácsnok az egyesületek
vezetőivel megbeszélést tartott futár-
lánc ügyében. Ezen a napon ugyanis
futárlánc indul az Országzászlótól és a
Budapest—Sepsiszentgyörgy közötti
lánc Nagyváradon halad keresztül. Az
ünnepség műsorát a napokban állítják
össze.

Pályázatok tisztviselői és altisztviselői
állításokra. A Hivatalos Lap legutóbbi
száma több pályázatot hirdet, amelyet
az Országos Mezőgazdasági Biztosító
Intézet tett közzé. Pályázat jelent meg
hat. a IX. fizetési osztályba sorolt
ideiglenes minőségű irodaségosztályi
állásra, több ideiglenes minőségű ke-
zelői, több díjnoki, továbbá több ideigle-
nes minőségű kiegészítő szolgáló állás-
ra. A Hivatalos Lap részletesen közli
az állások elnyerésére szükséges felté-
teleket. Szerkesztőségünk szívesen bo-
csátja az érdeklődők rendelkezésére. —
Ugyancsak a Hivatalos Lap legutóbbi
száma pályázatot hirdet az állami
munkaközvetítő létszámba 14 ideigle-
nes minőségű kezelői és 10 díjnoki ál-
lásra. Részleteket szintén a Hivatalos
Lapból lehet megtudni.

Megállapították a búza és a rozsliszt
legsötétebb színét. MTI jelenti: A köz-
ellátásügyi miniszter a lisztjelleg meg-
állapító bizottság meghallgatása után
megállapította a búzaliszt, valamint a
rozsliszt legvilágosabb és legsötétebb
továbbá a finom liszt legsötétebb szí-
nét. A megállapított színű sötétebb,
vagy világosabb lisztet szeptember hó
15-ike után forgalombahozni tilos.

HÁROM HÉTRE LEZÁRTAK
UZSOK KÖZSÉGET S TETVETLEN-
NITIK AZ ÖSSZES HÁZAKAT. A
Magyar Tudósító jelenti: Az észak-
keleti határ mentén Uzso községben
amint ez egyébként évente előfordul
több kiütéses tifusz megbetegedés tör-
tént. A betegség elterjedésének meg-
akadályozására az ungi közigazgatási
kirendeltség vezetője lezárta Uzso
községet, amelynek egyetlen lakó-
ja sem hagyhatja el a község terüle-
tét. A község határába öröket állítot-
tak fel, akik figyelmeztetik a község-
be igyekvőket a zárlatra, amely az
utolsó megbetegedéstől számított há-
rom hétig tart. Ha nem fordul elő
újabb megbetegedés a község lezá-
rása szeptember 30-án véget ér. A tis-
ti főorvosi hivatal vezetőjének intéz-
kedésére a községbe érkezett két fer-
tőtlenítő egészségőr, akik Uzso kö-
házról-házra bejárják és tetvetlenítik
az összes házakat.

Halálraítéltek tizenegy csejniket.
Zágrábról jelentik: (NTI) 11 csejniket
halálraítéltek, mert Szerajevó mellett
támadást intéztek egy csendőrszakasz
ellen és merényleteket követtek el. —
Zágrábról jelentik: (Délkeleti Hírszol-
gálat) A távbeszélő központ ellen elkö-
vetett merénylet a táviró-berendezés-
ben is kárt okozott. A távbeszélő köz-
pontban 12 ember megsébesült, az épü-
let azonban nem rongálódott meg. A
zágrábi lakosság körében a merénylet
nagy felháborodást keltett. Nem kétsé-
ges, hogy a tettesek kommunisták vol-
tak. (MTI)

A Debrecen—Püspökladány között
épülő második vasuti vágány közigaz-
gatási bejárása. A Magyar Tudósító
jelenti: A kereskedelmi és közlekedés-
ügyi miniszter a MÁV igazgatóságának
kérelmére elrendelte a Debrecen—Pü-
pökladány között tervezett második
vasuti vágány és az ezzel kapcsolatos
állomásbővítések és átalakítások köz-
igazgatási bejárását. A közigazgatási
bejárásnak, amelyet szeptember 26-án
délelőtt tartanak meg, az a célja, hogy
a vasutvonal vezetésében érdekelt ma-
gánosoknak is módjában álljon jogos
érdekeik érvényesítése. A közigaz-
gatási bejárásra ezért Debrecen polgár-
mestere az összes érdekeltet meg-
idézte.

† Vitéz LIMANOVAI MUHR ALBERT huszár százados

— A nagyváradai „Nádasdi Ferenc” huszárezred győztese —

A helybeli — jelenleg a keleti
hadszíntéren küzdő — m. kir. „Ná-
dasdi Ferenc” 3. honvédszázad-
redet folyó évi szeptember 13-án
nagy és szomorú gyász érte.

Az ezred egyik legkiválóbb szá-
zadparancsnoka vitéz Limanovai
M u h r Albert huszárszázados ha-
zájának védelmében, kimagasló ha-
ditelesítmény közben hősi halált
halt.

A hős bajtárs fia volt az ezred
világháborús legendás hírvé-
rancsnokának M u h r Ottmár hu-
szárezredesnek, aki a limanovai
csatában ezrede élén halt hősi ha-

lált és mindörökké beírta nevét a
magyar vitézség, kötelességtudó ál-
dozatkészség és rettenthetlen sze-
mélyes példaadás történetében.

M u h r Albert százados hősi ha-
lálával a magyar lovas sportot is
pótolhatatlan veszteség érte, mert
egyike volt a legnagyobb multu,
legjobb hírvé és legkimagaslóbb tu-
dású magyar urlovasoknak.

A huszárezred tisztikara elvesz-
tett bajtársa lelkiüdvéért a helybeli
váradolási plébánia templomban
szeptember 20-án szombaton délelőtt fél
10 órakor engesztelő szentmiseál-
dozatot mondott.

Két köztisztviselőt tart vissza Bihar
megye. Nagyvárad. Saját tud. A bel-
ügyminiszteri leirathatban értesítette a
törvényhatóságokat, hogy a nagy tiszt-
viselői hiányra való tekintettel szolgál-
tatképes köztisztviselőket vissza lehet
tartani. Bihar megyében Marjai Barna
főszolgabíró és dr. Vargha Ákos árva-
széki ülnök töltötte be 35 éves szolgál-
ati idejét. Az alispán javaslatot tesz
a két kiváló köztisztviselő további
visszatartására.

Kinevezések. A Hivatalos Lap keddi
száma közli, hogy a belügyminiszter
dr. Kiss Tihamér monostorpályi or-
vost a berettyószentmártoni körbe kör-
orvossá, dr. P a l l a y Imre kötegyáni
orvost Monostorpályi községhez köz-
ségi orvossá nevezte ki. — A közokta-
tásügyi miniszter Frank Mária szat-
márnémeti pénzügyigazgatósági díj-
nokot a szatmárnémeti tankerületi kirá-
lyi főigazgatói hivatalhoz ideiglenes
minőségű kezelővé nevezte ki.

Erdélyben minden zenekar az Erdé-
lyi indulóval fejezi be műsorát. A Ma-
gyar Tudósító jelenti: Kolozsváron
követésre méltó példával járnak elő a
zenekarok. A visszatérés örömeinek ki-
fejezésére és az emlékezet állandó éb-
rentartására a kolozsvári zenészek kö-
zött ugyanis hallgatóságos megegye-
zés jött létre, hogy minden zenés hely-
nek közvetlenül a záróra előtt a zene-
kari műsor utolsó száma az Erdélyi
induló legyen. Az Erdélyi indulót a
közönség kellő tisztelettel hallgatja. A
kolozsvári zenészek példájára Erdély
területén az összes zenekarok hason-
lóan fognak eljárni és valószínű, hogy
amint a Felvidék felszabadulása után
a Rákóczi-induló, az Erdélyi induló is
rövidesen elfoglalja méltó helyét.

Munkásokat keres a nagyváradai ál-
lami munkaközvetítő. Nagyvárad. Sa-
ját tud. A munkaközvetítő hivatal
szeptember 17-én a következő alkalm-
zottakat helyezheti el: 1 mázoló, 3 asz-
talos, 1 kerékgyártó, 11 cipész, 1 szer-
számalkatos, 1 vasasztergályos, 1 ko-
vács és 1 bádogos segédet. Ezenkívül
2 fiatal gépapoló, 1 gazdasági cseléd, 1
kocsis, 1 kihordó és több háztartási
nőalkalmazottat.

Te Deum a nagyváradai egyház- megye újraegyesítéséért

Mint ismeretes, XII. Pius pápa
„Dioecesium circumscriptionum” kez-
detű bullájával széjjelválasztotta a ro-
mán befolyásra ideiglenesen egyesített
nagyváradai és szatmári egyházmegyé-
ket és ugyanakkor egyesítette a vissza-
tért részekkel mindkét egyházmegyé-
nek eddig magyar imperium alatt volt
részét.

A visszatérő részek apostoli kor-
mányzóinak joghatósága ez év október
1-én megszűnik. Dr. L i n d e n b e r g e r
János apostoli protonotárius, debreceni
apostoli kormányzó diszes pástorle-
véiben közli ezt papságával és szept-
ember 21-ére, vasárnapra a megszünt
apostoli kormányzóság minden templo-
mában Te Deumos ünnepi szentmise
celebrálását rendeli el, amelyen részt-
vesznek az egyházközségi képviselők
és az iskolák. Ez utóbbiak előtt ismer-
tetni kell az ünnepély nagy jelentősé-
gét.

Október 1. napjától kezdődően a
kongrua, korpótlék, családi pótlék, a
nyugdíjasok illetményei és a megsza-
bott havi, illetőleg időközi kiutalások
már Nagyváradról fognak megtörténni.
A szentszéki biróság megkezdett mun-
káját további intézkedésig folytatja;
újabb ügyekben azonban már a nagy-
váradai püspöki iroda címére külden-
dők. Végül hálát mond a távozó apo-
stoli kormányzó Istennek azért a sok
kegyelemért és áldásért, amelyet tőle
munkájára kapott, majd papjaitól, a
tanítóktól és hivatól bucsuzik.

Ugyanebben a pástorlevélben meg-
teszi az apostoli kormányzó a közben
szükségessé vált személyi diszpozíció-
kat.

A Városok Lapja szeptember 15. szá-
mában Lukács Ödön vezércikkben
foglalkozik a városi közüzemi munká-
sok szociális és gazdasági helyzetével.
Bírálja a Nemzeti Munkaközpont által
készített munkatervezetet, majd
kifejti, hogy a nemzeti társadalom ér-
tékes munkásrétegének ügyeit a vá-
rosok melegen felkarolják és közre ki-
válnak működni szociális helyzetük
eredményes megoldásában. Beszámol
a lap a Magyar Városok Országos Szö-
vetségének választmányi üléséről és
teljes terjedelmében közli a városok
közellátás ügyében elhangzott fontos
felszólalásokat és a hozott határozato-
kat. Értékes cikkben ismerteti Albert
Speer, a birodalmi főváros átépítésével
megbízott építési főfelügyelő a város-
építés fejlődését a Harmadik Biroda-
lomban. Beszámolót olvasunk Berlin
újraépítéséről az „Uj Német Építőmü-
vészet” kiállításával kapcsolatban. Az
erdélyi városok ismertetése során
Ruisz Rezső Besztercét mutatja be. —
Losoncot, mint üdülőhelyet dr. Kertész
János ismerteti. A szokásos gazdag ro-
vatok egészítik ki a rendkívül tartal-
mas folyóiratot.

Vitéz Somogyvári Gyula művei:

Virágzik a mandula kötve 6— P
Ne sárgulj, fűzfa! „ 8:50 P
Es Mihály harcolt „ 8— P
„Égis élünk „ 7— P
„ fűzve „ 5— P

Kaphatók könyvosztályunkban.

„Bafisa” csempekalnyák Nagyvárad,
Szilágyi Dezső-u. 3. Telefon 17-76. 40-50 % fűtőanyag
megtakarítás. 1-2 év alatt önmagát fizeti vissza.
Szerelés - Atrakas - lavítás Hardtmul't rendszer!

